

מהתיקנות הדרך היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדרך היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

**ליומא דהילולא של הגאון
הקדוש מרן רבי נתן הכהן
אדלר זצוק"ל בנו של הגאון
רבי יעקב שמעון הכהן אדלר
זצ"ל רבו המובהק של מרן
רבינו החתם סופר זצוק"ל
נסתלק כ"ז אלול (תק"ס)**

פעם אמר הרבי הקדוש בעל הדברי חיים מצאנו זצוק"ל, לגאון הקדוש רבי שמעון סופר בעל מכתב סופר זצוק"ל, אין חידוש כל כך שאבד מרן החתם סופר זצוק"ל נתעלה לגדול וקדוש כל כך, מאחר שהיה תלמיד מובהק של מרן רבינו רבי נתן אדלר זצוק"ל, אשר עליו שמעתי ממורי הרבי הקדוש רבי נפתלי מרופשיץ זצוק"ל, ששמע מפי הרבי הקדוש בעל נועם אלימלך מליזנעסק זצוק"ל שאמר, שזה רבות בשנים לא באה נשמה קדושה לעלמא הדין כמו רבינו רבי נתן אדלר, וזלת מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זצוק"ל.

*

פעם ישב גאון ישראל מרן החתם סופר זצוק"ל במסיבת תלמידי חכמים, ונענה אחד מן המסובים על רבינו מרן רבי נתן אדלר, שהיה מלאך ה' צבקות. נענה מרן החתם סופר ואמר, וכי רק מלאך היה, ותחסרהו מעט מאלקים.

*

מרן הגאון הקדוש רבי שמעון סופר בעל מכתב סופר, כבר התחיל לכתוב תולדות וקורות חייו של אביו מרן החתם סופר, עוד בימי חי אביו. כשרצה לכתוב תולדות רבו של אביו רבינו רבי נתן אדלר, הוא נכנס לאביו מרן החתם סופר, וביקש ממנו שיספר לו קצת אודות רבו.

כששמע מרן החתם סופר את בקשתו, נעמד על רגליו ואמר: איני מהמגזימים, שאלתני מה היה רבי, מה אומר לך על זה, זאת אוכל להגיד לך, שעוד לא היה מלאך הבקי כל כך בשבילי דרקייע כמו רבי הקדוש.

מה היתה הדרשה לפני התקיעות בחצר הקודש ויזניץ

שופר. ענה לו החסיד, הדרשה התחיל כשהרבי התחיל לומר בקולות וברקים את המזמור למנצח לבני קרח מזמור שאומרים לפני התקיעות. אפשר להביא אסמכתא לזה מהגמרא בדף היומי שלנו (ב"ב צז), אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב, אין אומרים קידוש היום אלא על הייז הראוי לניסך על גבי המזבח. ומבאר השאלות (יתרו שאילתא נד) הטעם לזה, כי כמו שהלויים לא שרו את השיר של יום בבית המקדש, רק בעת ניסוך היין על גבי המזבח, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות לה.) אין אומרים שירה אלא על היין, כך הקדוש הוא כמו שירה, ולכן אין אומרים קידוש היום אלא על היין.

והנה לגבי שירת הלויים בבית המקדש, מביא המאור ושמש (פרשת שמיני) מביא בשם ספר ברית מנוחה, שכשאדם מיישראל הביא קרבן כפרה בבית המקדש, אם הכהן הרגיש שהישראל עוד לא נתעורר כראוי לתשובה, היה הכהן מרמז ללויים איזה רמז, והם התחילו לגנון בהתעוררות יותר ובנעימה יתירה, עד שהאיש נתעורר לתשובה שלימה. ורואים מזה שעל ידי כח הנגינה אפשר לעורר לתשובה שלימה.

נברך את הגאון רבי דוד נתנאל שוויץ, יפצו מעיינותיך חוצה בכל העולם כולו, תמשיך להמתיק את התורה הקדושה, תלך בדרך הנפלאה של האבא, של הסבא, מי שידוע קצת כח הנאום של הצדיקים לבית משפחת טויסיג, עם ישראל מכיר את הגאון המשפיע הקדוש בעל קדושת עינים רבי אהרן טויסיג שליט"א, אני עוד זוכר את אחיו הרבי מבעלד מארח"ב זצוק"ל, שזכיתי לשמוע ממנו נאום בילדות שאני לא יכול לשכוח, כולם התברכו בפה מפיק מרגליות, מתנה גדולה מבורא עולם.

שנזכה שכל האחים החשובים לבית שוויץ יוכלו להמשיך בדבר הנפלא שהם קיבלו בירושה מהאבא ומהסבא, ושנזכה להתכונן לראש השנה כבר מעכשיו בראש חודש אלול, כדי שנגיע מוכנים ל"המלך", אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור - ב"ב דף סט, כ"ט אב תשפ"ד)

למה פירסם מרן הגר"ח נאה זצוק"ל בגליון שאסור לסחות בשבת

מרן הגאון רבי אברהם חיים נאה זצוק"ל בעל קצות השולחן, היה נוהג לפרסם פסקי הלכות באיזה גליון. פעם אחד הוא פירסם שם דבר שנראה לכאורה כדבר פשוט ביותר, שבשבת קודש אסור לסחות ענבים כלל וכלל. כשמרן גאון ישראל רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל גש בהדמנות את מרן רבי חיים נאה אחרי פרסום הדברים, שאל אותו מרן רבי שלמה זלמן, הרי זה דבר פשוט ביותר, שיש מלאכת סחיטה בשבת, על מה ולמה ראה כבודו לפרסם זאת בגליון התורני.

ענה לו מרן רבי חיים נאה, אני שמח על השאלה, אך ידע כבודו, שגיליתי שזה כלל לא דבר פשוט. לצערי נפגשתי בליל שבת ביהודי שהוא קצת בן תורה, והיהודי אמר לי בתמימות, אני הולך לקיים עכשיו דברי רבא בדף היומי שלנו (ב"ב צז), דאמר רבא סוחט אדם אשכול של ענבים והוא כחלום שאסור לסחות בשבת, ראיתי צורך דחוף לפרסם את ההלכה שאסור לסחות בשבת, וכונת דברי רבא הוא שאדם סוחט אשכול של ענבים בערב שבת דוקא, ואומר עליו קידוש היום בשבת.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם ב"ב דף צז, ה' אייר תשע"ז)

יש בכח הנגינה לעורר את הקהל בתשובה שלימה

מי לא שמע על הגאון האדיר רבי חיים יעקב מנחם שוויץ זצוק"ל, רב בית החולים צאנו בלניאדו, הדיין של החסידות בקריה בנתניה, שמו הלך לפניו בכל המדינות, הוא נחטף בפתע פתאום. כל הבנים הצדיקים שהוא השאיר, הם כולם מרביצי תורה, זה בכח זה בכח. הוא היה חתנו של הגאון הצדיק רבי יחזקאל טויסיג זצ"ל, בעל התפארת יחזקאל.

מורי ורבי אביהם של ישראל, מרן הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל היה נוהג לומר, יפה כח הבן - מכח האב, הדברים הטובים שאנחנו רואים אצל בן, זה הכל מכח האב. ידידי פה מפיק מרגליות, הגאון רבי דוד נתנאל שוויץ שליט"א, ראש מכון פלאי התורה, ממתיק את התורה בגליונות שלו.

גליון שלו על פרשת שופטים התפרסם דבר נפלא, שהכניס לי הרבה רגש, הרבה געגוע, לאיש אלקים קדוש, מרן הרבי הישועות משה מויזניץ זצוק"ל. קשה לי לתאר לכם מה זה בשבילי, להזכיר בטיש של הרבי הישועות משה בשבת קודש, בליל שבת, בְּמִיטָאג טיש, בחול המועד סוכות, איך הרבי יָעַר בשירות ותשבחות לבורא עולם.

הוא מביא בגליון הנפלא של מכון פלאי התורה, סיפור שהתפרסם בספר הליכות הישועות משה חלק ב' מהגאון רבי יחזקאל יוסף גיגער שליט"א: באחד השנים בימי הקיץ, היה מרן הרבי הישועות משה בהר נוף בירושלים למנוחה. היה זה בערב ראש חודש מנחם אב, הצוות הרוחני של הישיבה הקדושה נכנסו לקדש פינימה, וביקשו מהרבי, דְעַר רְבִי אִיז דָאָךְ דָא אִיזן שְׁטָאט - הרבי הרי נמצא כאן איתנו בהר נוף בעיר, אולי נוכל לזכות שהרבי יבוא להתפלל עם הבחורים היקרים, ואחרי זה נזכה לשמוע דברי אלקים חיים, דברי הדרכה וחיוק. מי שזוכר את מרן הישועות משה, כשהיה פותח את פיו בדברי תורה, הָאָט זיך גֵעָאָגן בְּרַיִלִיאָנְטן פון זַיִן מוֹיִל - יהלומים יצאו מפיו הקדוש, וחדד בכל לב.

הרבי הישועות משה הסכים, ואכן למחרת בראש חודש הגיע הרבי להתפלל עם הבחורים. זה היה ראש חודש, והרבי ניגש להתפלל הלל לפני העמוד. בהודו ובאנא ה' שר הרבי שלא כנהוג. בויזניץ המנהג ששרים בהלל רק בשבתות ראש חודש וביום טוב. הגבאי המיתולוגי רבי ישראל זילברשלג ז"ל, תמה על הדבר הזה.

אחרי התפילה נכנס הרבי לחדר צדידי. צוות הישיבה ביקשו, שהם רוצים לשמוע המשא קודש מפיו של הרבי. אמר להם הרבי הישועות משה, אִיךְ הָאָב דָאָךְ שוֹיִן גֵעָאָגט - הרי כבר אמרתי. הם לא הבינו מה הרבי מתכווין. שוב ביקשו הצוות שהרבי יגיד דברי חיוק לבחורים, ושוב ענה הרבי, אִיךְ הָאָב שוֹיִן גֵעָאָגט - כבר אמרתי. כשהרבי ראה שהם לא מבינים, אמר להם הרבי, אִיךְ הָאָב דָאָךְ גְּוִוְוִיִּינְטן בְּיִי הֵלל - הרי שרתי בהלל. כמובן שהם הפסיקו לבקש.

מרן הרבי הקדוש בעל האמרי חיים מויזניץ זצוק"ל היה אומר, כשאני רוצה לשוחח עם העולם, עם הציבור, יש לי שפה מיוחדת בשבילם, אני מתחיל לשיר שירות ותשבחות. כשהרבי הישועות משה שר בהלל, זה היה הדברי חיוק.

הרב שוויץ מסיים עבוד סיפור נפלא, פעם הגיע אורח בראש השנה למרן הרבי הקדוש בעל אהבת ישראל מויזניץ זצוק"ל. יש מקומות שלפני התקיעות בראש השנה יש משא חוצב להבות אש מפי הרבי. שאל האורח לאחד החסידים, מתי הולך להיות הדרשה של הרבי לפני תקיעת

שנגיע
מוכן
להמלך

בטור (א"ח סי' תקפא) מובא, מה הענין שתוקעים בשופר בחודש אלול, כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה. בערב ראש חודש אלול, בורא עולם האיר לי ווארט נפלא בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. הפסוק בפרשת השבוע פרשת שופטים (דברים יז, טו) **שום תשים עליך מלך**, כידוע יש בתורה הקדושה פרד"ס, פשט רמז דרש סוד, חשבתי להגיד בדרש, **שום תשים עליך מלך**, זה ציווי על כל יהודי, שישים על עצמו מלך, שבכל יום ויום ימליך את הקב"ה, לא רק בראש השנה. הגמרא במסכת שבת (קיד), ואמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן, כל תלמיד חכם שנמצא רב על בגדו חייב מיתה, והגמרא לומדת זאת מפסוק במשלי (ח, לו) כל משנאי אהבו מות, אל תקרא משנאי אלא משנאי. רש"י הקדוש במקום מפרש, שממאסין עצמן בעיני הבריות, והבריות אומרים או להם ללמודי התורה שהם מאוסים ומגונים, נמצא זה משנאי את התורה. אם כך מורי ורבותי, מיידה טובה מרובה, רבנן איקרי מלכים כלשון הגמרא בגיטין (סב), הגמרא בנדרים (כ): מאן מלאכי השרת רבנן, כשיחדי מתנהג במלכות, ובכל רגע הוא ממליך את הקב"ה ברמ"ח אברים ובשט"ה גידים, הוא מביא על עצמו חיים, שזה ההיפך ממיתה. אפשר להוסיף על זה ווארט נורא ששמעתי, ממרן הרבי הקדוש מרז"ץ זצוק"ל על הגמרא בברכות (כו): רבנן שאלו את רבי אלעזר בן עזריה אם הוא מוכן להיות ראש ישיבה, ענה להם רבי אלעזר בן עזריה, **אחיל ואימליך באינשי ביתי**, אני ילך להתייעץ בבית. אומר הרבי הקדוש מרז"ץ, **אימליך** זה מלשון מלך, אני הולך לבדוק אם אני מלך בביתי, אם אכן בביתי אני מלך אוכל להשפיע ולהיות מלך בחוץ, ולכן יש לקיים **שום תשים עליך מלך**. שנזכה להגיע מוכנים להמלכה בימי ראש השנה, אמן. (מתוך הפתיחה לשיעור - ב"ב דף ע, אדר"ח אלול תשפ"ד)

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן האדמו"ר מביאלא שליט"א

במדרש רבה בקהלת (א, ב), שמעת תורה מפי תלמיד חכם, יהי בעיניך כאלו שמעוה אזניך מהר סיני. אתמול בלילה מוצאי ראש חודש אלול, זכיתי להיכנס בקודש פנימה, לשיחה מרוממת אצל הוד כ"ק מרן הרבי מביאלא שליט"א. די להיכנס לבית הגדול והקדוש, ולשמוע את מרן הרבי שליט"א כחזן לראות את העבודה והיגיעה של הרבי שליט"א בתפילה, שבביל לשאוב יראת שמים טהורה. כשנכנסתי, הרבי מקבל אותי במאור פנים שאין דומה לו, ומבקש ממני לשבת לידו. הגמרא במסכת קידושין (לא): תנו רבנן, מכבדו בחייו ומכבדו במותו, הגמרא מדברת שם על כיבוד אב. רגעים ספורים לפני שנכנסתי לרבי שליט"א, מצאתי בארון ספרים שצמוד לחדרו של הרבי, ספר 'ראשית ביכורים' על מסכת בכורות, שהדפיס אבי מורי הצדיק, רבי שמואל צבי בן רבי בנימין קובלסקי זצ"ל. יש שם בסוף הספר הקדמה, שאבא כתב באריכות על דודו מרן בעל הראשית ביכורים רבי אברהם וינברג הי"ד זצוק"ל, וכל היחוס שלנו לסבא מרן בעל הלבוש הקדוש זצוק"ל. הכנסתי איתי את הספר לרבי שליט"א, ואמרתי לרבי, שלפני שאני יציג את ספרי 'מתיקות הדף היומי', אני רוצה להראות את ההקדמה של אבא זצ"ל. הרבי קורא בעין ומספר לי שזכה בימי הבחורות להתפלל ליד אבא, באותו שולחן בבית הכנסת בעלזא, ברחוב בעלזא בבני ברק, ולקבל הרבה חיזוק מאבא זצ"ל. אחר כך אמרתי לרבי שליט"א, שהפעם האחרונה שהייתי בחדר, היה זה אצל אביו הרבי בעל מבשר טוב זצוק"ל, וכשהייתי בקודש פנימה אצל אביו הקדוש עם הספר, חשתי 'בנך יחידך אשר אהבת'. אומר לי הרבי שליט"א, אזוי האט געשפירט יעדער איד וואס ס'איז דא אַרײַן - כך הרגיש כל יהודי שנכנס כאן. הוספתי, שהשילוב של 'סולם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה', יכל כל יהודי להרגיש כאן מקרוב. מצד אחד הרבי זצוק"ל טייל בכל התורה כולה, כמו שאנחנו אומרים כל יום אשרי יושבי ביתך. ומאידיך הרבי השפיל את עצמו לכל יהודי ויהודי. ענה לי הרבי שליט"א, זה היה אהבת ישראל שלא בנמצא. כשהרבי שליט"א מזכיר את אביו, רואים כמה הרבי מתגעגע לתקופה להיות בצידי דרכים, כלשון הגמרא במסכת הוריות (י), כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם, עבדות אני נותן לכם. כלשונו הקדוש של הרבי מביאלא זצוק"ל בעל מבשר טוב בצוואה. מרן הרבי שליט"א מקבל את העבדות בשמחה, ואנשים זוכים לצאת מן הקודש פנימה מיט אַ געפֿיגל - עם תחושה אחרת ממה שהם נכנסו. הרבי שליט"א שהתורה הקדושה משוש חייו, מתמסר יומם ולילה לציבור הקדוש. ביקשתי מהרבי שליט"א חיזוק לחודש אלול. אמרתי שיש לצערניו אנשים, שבבין הזמנים התנתקו מהתורה הקדושה, איך נכנסים לחודש אלול, איך מתכוננים ליום הדין. אומר לי הרבי שליט"א במתק לשונו, 'אמונה', כשיהודי כל המהות שלו זה אמונה בהקב"ה, הוא יוצא לרחוב ומבקש מבורא עולם לא להיכשל בראיה אסורה, הוא חי באספקלריא המאירה אַז אַלעס איז דער גאָשעפֿער - שהכל זה בורא עולם, מדבר מהקב"ה, מבקש מהקב"ה, הוא יכול לזכות להיכנס בהכנה דרבה לחודש אלול ולימים הנוראים. אבל - מוסיף הרבי שליט"א, זה צריך להיות בשילוב של הודיה לבורא עולם על כל דבר דבר. עוד הוסיף לי הרבי שליט"א, שבביאלא יש ישיבת בין הזמנים. הרבי זצוק"ל לא נתן להתפלל שחרית אחרי שמונה בבוקר, בחור שנכנס לרבי ואמר שהוא חלש והוא עוד רוצה לנוח, ענה לו הרבי, תנוח בצהריים שעה. אבל גם בבין הזמנים לא מתנתקים מהתורה ומבורא עולם, אז מה הפלא שרואים איזה פירות נפלאים צמחו בביאלא. אני לא יכול לשכוח, כשהייתי בקודש פנימה אצל הרבי זצוק"ל, הוא הרבה לשבח את צעירי הצאן, הרגשתי שזה הדבר שנותן לרבי חיות ושמחה. הראיתי לרבי שליט"א את גליונות 'מתיקות הדף היומי'. שאלתי את הרבי אם אביו הרבי זצוק"ל, הכיר את קדוש ה' מרן הבעלזער רב זצוק"ל, ענה לי הרבי שבוודאי, עוד מתל אביב. הרבי הוסיף לי, שמרן הבעלזער רב דחף את השידוך של אביו הקדוש, כי חמיו של אביו, הסבא, היה חסיד בעלזא, והיה לו כמה הצעות של שידוכים, וקדוש ה' מבעלזא, הכריע על הרבי מביאלא זצוק"ל. הרבי שליט"א מעיין בספר 'מתיקות הדף היומי', על הסבא קדישא מרן הרבי הקדוש בעל החלקת יהושע מביאלא זצוק"ל.

אברך תושב צפת חסיד ביאלא, רצה אתמול להיכנס לקודש פנימה, ולא רציתי שהוא יפסיד את האוטובוס האחרון לצפת. גם הגבאי החביב שהיה מסור בלב ונפש חפיצה למרן הרבי זצוק"ל, ויבדל לחיים טובים ארוכים לרבי שליט"א, הרב יוסף אייכנשטיין שליט"א, ביקש ממני לפני שנכנסתי לקצר, כי חיכו מאד הרבה אנשים להיכנס לרבי. אז השתדלתי לקצר.

לפני שיצאתי, הזכרתי ענין אישי לברכה, פניו של הרבי משתנות מקצה לקצה, וויפיל וואַרימקיט - כמה חמימות, כמה חמלה ורגש הרבי מעניק לי. הרבי מברך ברכות לרוב, שאזכרה להמשך הרבצת התורה מתוך נחת הרחבה ושמחה, אָהן קַיִן חוֹבוֹת - בלי חובות.

אמרתי לרבי שליט"א שאני בקרוב יבוא לבשר בשורות טובות, ושאינו משתוקק לבוא לטיש. ענה לי הרבי שאני לא יטריח עצמי, כי אני גר רחוק, אך בכל זאת מורי ורבותי אני מקווה בסייעתא דשמיא לזכות להגיע.

סיפרתי לפני היציאה, סיפור נורא ממורי ורבי אביהם של ישראל, מרן הרבי הקדוש הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל. יהודי חשוב בניים רבות בשנים, בא לרבי מנדבורנה ואמר שהוא עוד לא נושע בזרעא חייא וקיימא, הרבי בירך אותו, וברוך השם נולד לו בן. ההוא לא בא לעדכן שנולד לו ילד, אפילו את הגבאי הוא לא עידכן.

אחרי כמה שנים אותו יהודי פוגש את הרבי מנדבורנה במירון, ומבקש ברכה לילד נוסף... שואל אותו הרבי, האם כבר נולד לך ילד ראשון, הוא עונה כן. שאל אותו הרבי, פאַר וואס בַּיסטו נישט געקומען דער צײלן - למה לא עדכנת, אני עוד מתפלל על זה עד עצם היום הזה. כמה חשוב לעדכן בשורות טובות ומשמחות, לא רק לבוא לרבי על קשיים וצרות לא עליכם.

נברך את מרן הרבי שליט"א, אירך ימים על ממלכתו מתוך נחת הרחבה ושמחה מכל הצאצאים, מכל החסידים מכל התלמידים, ומכל עמך בית ישראל, שהרבי שליט"א ילווה אותנו בקרוב ממש לקבל פני משיח צדקנו, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור - ב"ב דף עב, ב' אלול תשפ"ד)

